

ASLI ASTARI OLMAMAK

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ash astarı olmamak Deyim gerçekliği, doğruluğu bulunmamak.
ash fash olmamak Deyim gerçekliği, doğruluğu bulunmamak.

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ

“Türkçe Kur’an Mealleri” sitesinin ayet karşılaştırma “**Maide-116**” sayfasına baktığımda (23.02.2025) bu ayetteki ilgili bölüm için meallerin tamamına yakınında “**haklı olmak**” deyiminin tercih edildiğini görüyorum. Deyimin anlamları bu tercihi yanlışlıyor:

haklı olmak Deyim 1) payı, alacağı, hissesi olmak; 2) sözünde, düşüncesinde, iddiasında haklı olmak.

Bu deyim iki anlamıyla da bağlama uygun düşmüyor.

Allah’ın “bilmezlikten gelmek” sanatı yaparak Hz. İsa’ya sorduğu sorunun cevabı olumlu anlamı olan bir deyim olmamalıydı.

Ayetteki “**hak**” kelimesi **Güncel Türkçe Sözlük**’teki **birinci anlamıyla** değerlendirilmeliydi:

hak, -kkı (I) Arapça haqq

1. isim Doğru, gerçek

"Karacaoğlan der ki sözüm haktır." – Karacaoğlan

Ayetteki “**hak**” kelimesi **Güncel Türkçe Sözlük**’teki **beşinci anlamıyla** değerlendirilmiş:

5. isim Verilmiş emekten doğan manevi yetki:

"... ama seni çocukluğundan beri tanıyan birisi olduğumdan bazı şeyleri doğrudan söylemeye hakkım olduğunu düşünüyorum." - Oğuz Şenses

Mealçilerimizin yanıldığı nokta da bu olsa gerek.

Ayetteki ilgili bölüm için aşağıdaki deyimlerden biri de tercih edilebilir:

(birinin) üstüne vazife olmamak Deyim görevi olmamak, o görev kendini ilgilendirmemek

(bir iş) akıl kârı olmamak Deyim akıllı bir kişinin yapacağı iş olmamak

hükmü olmamak Deyim önemi, geçerliliği, etkisi bulunmamak.

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ الْهَيْبِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ أَنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Allah, “Ey Meryem oğlu İsa! insanlara, beni ve annemi Allah’ı bırakarak iki ilah edinin, diye sen mi söyledin?” deyince o şöyle dedi: “Seni tenzih ederim, **aslı astarı olmayan** bir şeyi söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka sen onu bilirdin. Sen bende olanı bilirsin ama ben sende olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaipleri) bilen sensin.” **5/MAİDE-116**